

Мужевич Н. В.

к.е.н., старший викладач кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

Мужевич В. Я.

аспірант кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ОБЛІК ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ У БУДІВНИЦТВІ

Здійснення підприємством господарської діяльності в конкурентному середовищі актуалізує виявлення проблем при визначенні собівартості продукції (робіт, послуг), обліку та розподілі загальновиробничих витрат. Формування виробничої собівартості в підприємствах будівельної галузі набуває особливого значення, оскільки структура та розподіл загальновиробничих витрат залишається однією із складних ділянок обліково-калькуляційних робіт.

Групування витрат в бухгалтерському обліку дані підприємства здійснюють згідно з П(С)БО 16 «Витрати» та ведуть у розрізі будівельних контрактів. Саме П(С)БО 18 «Будівельні контракти» визначає склад витрат за будівельним контрактом, до якого віднесено:

- витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням цього контракту (прямі);
- загальновиробничі витрати, які розподіляються між об'єктами будівництва (з урахуванням специфіки робіт, що виконуються) пропорційно до прямих витрат, обсягів доходу, прямих витрат на оплату праці, відпрацьованого будівельними машинами і механізмами часу тощо[5].

Як свідчить практика будівельно-монтажних організацій, облік витрат ведеться пооб'єктно в розрізі статей витрат. Тут постає проблема щодо видів витрат, які включаються до загальновиробничих. Необхідно відмітити, що практично усі організації виокремлюють витрати на утримання та експлуатацію будівельної техніки в окрему статтю, проте відносять до непрямих витрат.

Л. І. Мороз зазначає, що розподіл витрат на прямі і непрямі істотно залежить від рівня спеціалізації виробництва, особливостей організації виробничих процесів, методів нормування і обліку, рівня інформаційних технологій. Доволі часто прямі витрати за суттю зараховують до непрямих внаслідок відсутності їхнього нормування і диференційованого обліку [3, с. 214].

З.-М. В. Задорожний, Є. К. Ковальчук, В. М. Панасюк [1, с.175–178], Я. Д. Крупка, Р. О. Мельник [2] витрати на утримання та експлуатацію будівельної техніки відносять до загальновиробничих, тобто непрямих і пропонують обліковувати на субрахунку 911 «Витрати на утримання та експлуатацію будівельної техніки».

О. В. Павелко [4, с. 59] такі витрати вважають окремою статтею калькуляції будівельно-монтажних робіт, не обліковуючи їх у складі загальновиробничих витрат.

Економічна неоднозначність, пов'язана із витратами на утримання та експлуатацію будівельної техніки впливає також із неузгодженостей у нормативно-правовій базі. Так, як П(С)БО 16 «Витрати» є документом вищого нормативного рівня

порівняно з Методичними рекомендаціями № 573, у зв'язку з цим, практикуючи бухгалтери, здебільшого, першочергово враховують його норми при організації обліку витрат. Саме тому, більшість будівельних підприємств відносять такі витрати до загальновиробничих, виділяючи чи не виділяючи їх як окрему калькуляційну статтю у відповідній структурі собівартості робіт, що виконуються будівельною технікою, адже визначення номенклатури калькуляційних статей вважається основною прерогативою будівельного підприємства (рис. 1).

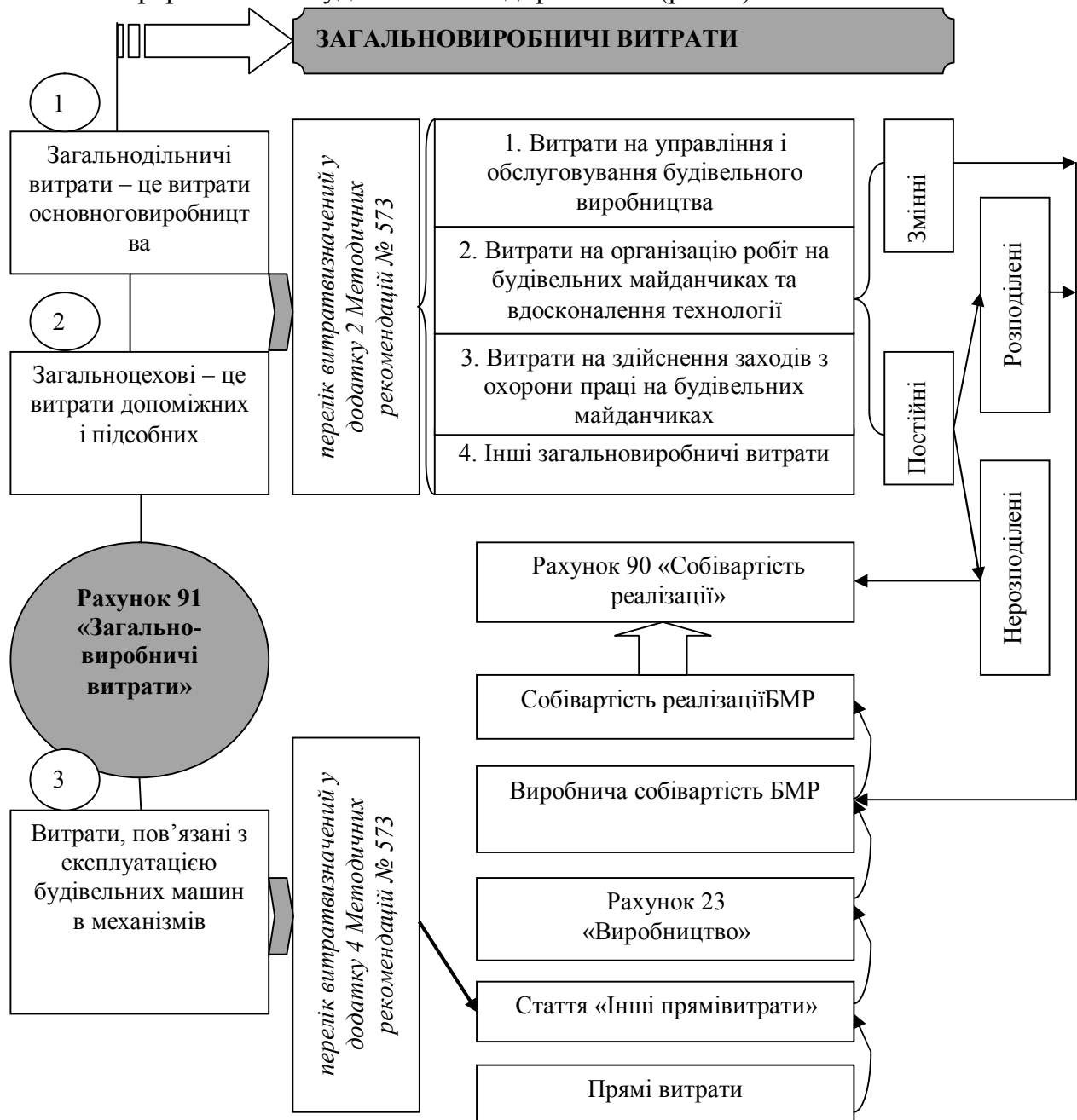

Рис. 1. Склад та порядок розподілу загальновиробничих витрат та їх облік в досліджуваних будівельних підприємствах

З рисунку 1 видно, що діюча методика обліку витрат на утримання та експлуатацію будівельної техніки має ряд недоліків. Усі витрати, пов'язані з експлуатацією та утриманням включені у загальновиробничі та розподіляються згідно з обраною підприємством базою розподілу. В основному, базою розподілу є або прями

матеріальні витрати, або прямі витрати на оплату праці. Вважаємо, що такий розподіл не відображає реальних сум витрат на утримання та експлуатацію будівельної техніки щодо кожного об'єкта калькулювання. Організований належним чином облік витрат на утримання та експлуатацію будівельної техніки можливий за умов правильного та детального встановлення об'єктів обліку таких витрат. Це також посилить його контрольну-аналітичну функцію.

Вважаємо, що до об'єктів обліку витрат на утримання та експлуатацію будівельної техніки слід відносити такі:

- витрати, пов'язані безпосередньо з експлуатацією будівельної техніки (прямі);
- витрати, пов'язані з утриманням будівельної техніки (непрямі, підлягають розподілу).

Тут важливе значення має встановлення переліку статей калькулювання витрат на утримання та експлуатацію будівельної техніки. Враховуючи вплив окремих організаційно-технологічних особливостей будівництва та діючу практику будівельних підприємств нами рекомендовано таку номенклатуру статей витрат на утримання та експлуатацію будівельної техніки (рис. 2).

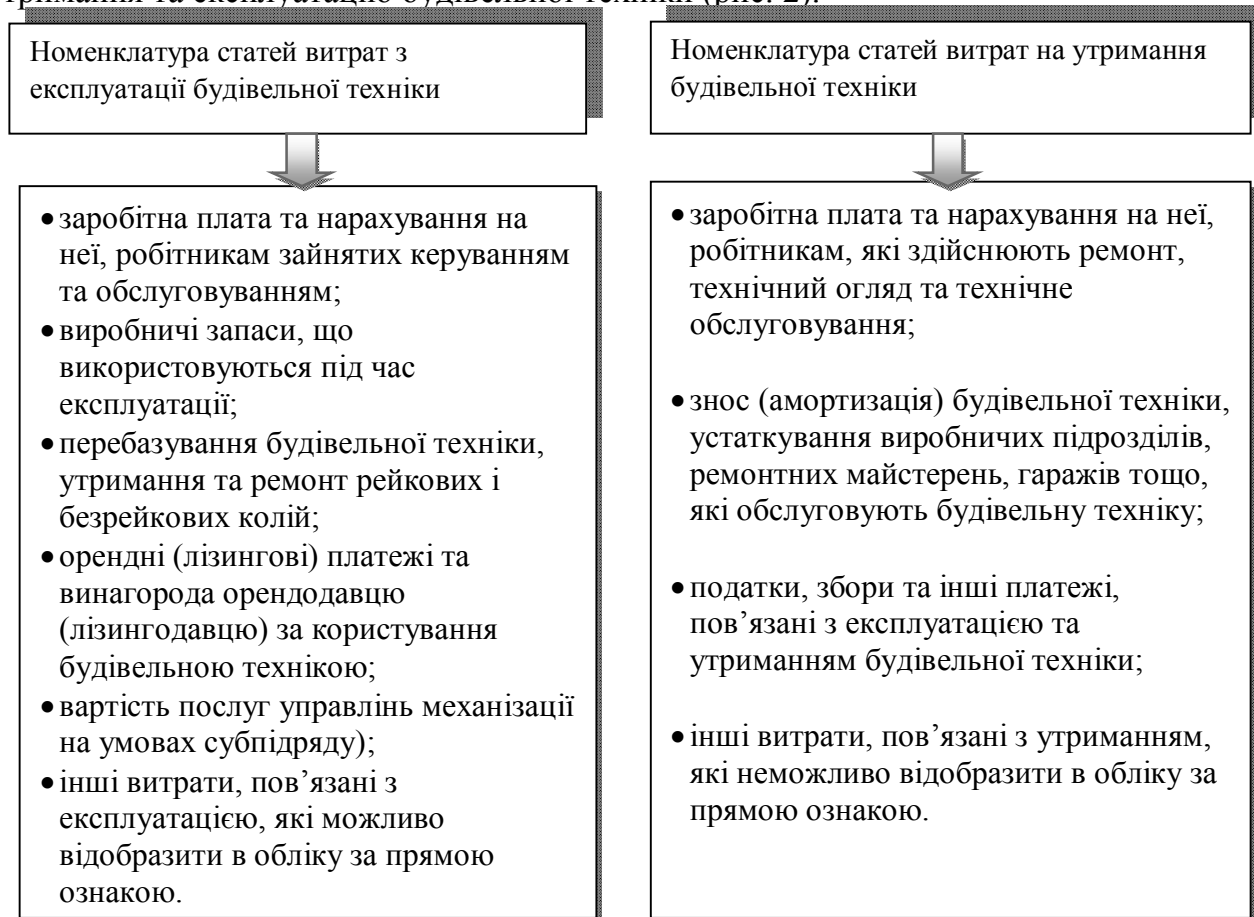

Рис. 2. Номенклатура статей витрат на утримання та експлуатацію будівельної техніки

Вважаємо, що облік витрат з експлуатації будівельної техніки доцільно вести на встановленому субрахунку з назвою «Витрати, пов'язані з експлуатацією будівельної техніки» рахунка 23 »Виробництво» з подальшою деталізацією на рахунках третього і вище порядків в розрізі об'єктів будівництва. Витрати на утримання будівельної

техніки рекомендовано відобразити на субрахунку 911 «Витрати, пов'язані з утриманням будівельної техніки» рахунку 91 «Загальновиробничі витрати», що відповідатиме його назві та методиці обліку, яка передбачає віднесення їх до непрямих з обов'язковим розподілом відповідно до обраної бази.

Література:

1. Задорожний З. В. Облік в галузях економіки : [підруч.] / З. В. Задорожний, Є. К. Ковальчук, В. М. Панасюк. – К. : «Хай-Тек Прес», 2011. – 360 с.
2. Крупка Я. Д. Облік у будівництві : [підруч.] / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Р. О. Мельник. – К. : Знання, 2008. – 631 с.
3. Мороз Л. І. Теоретичні та прикладні аспекти управління прямими матеріальними і трудовими витратами підприємств / Л. І. Мороз. // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. – 2011. – № 698. – С. 212–218.
4. Павелко О. В. Доходи і витрати основної діяльності будівельних підприємств у системі обліку та контролю : [монографія]. – Рівне : НУВГП, 2012. – 236 с.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти» – Положення, Наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2001 р. № 205. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.